

GREENPEACE

**Greenpeaceren
eskaerak 2023ko
maiatzaren
28ko
hauteskundeetan
Iruñea
jasangarriago
egiteko**

planeta, baliabideak eta pertsonak zaintzeko

Eskaera nagusiak

- ★ **Hiriko mugikortasuna hobetzea, honako hauek lehenetsiz: ZBE, Belosoko aldapako bidegorria eta eskolako bideak**
- ★ **Udalaren energia trantsizioko plana egitea, gutxienez honako hauek bilduko dituena:**
 - **Eraikin publiko guztietan %100 berriztagarria den elektrizitatea kontratatzea**
 - **Autokontsumoa udal-eraikinetan eta bazterturik dauden pertsonentzako energia-komunitateak sortzea**
 - **Energia-eraginkortasuna hobetzea eraikin publikoetan..**

Mugikortasun osasungarria pertsonen zerbitzura

1.1 Emisio gutxiko eremu handiagoa

Maiatzaren 20ko 7/2021 Legearen 14.3 artikuluan ezartzen denez, 50.000 biztanletik gorako Espainiako udalerriek, irleketa 20.000 biztanletik gorako udalerriek, airearen kalitatea hobetzeari buruzko urtarrilaren 28ko 102/2011 Errege Dekretuan araututako kutsatzaileen muga-balioak gainditzen dituztenean, 2023a baino lehen hiri-mugikortasun iraunkorrerako planak onartu beharko dituzte. Plan hauek negutegi efektuko isuriak murrizteko neurriak izan beharko dituzte, besteak beste emisio gutxiko eremuak (EGE). Beraz, EGE horiek ezartzea legezko betebeharra da, PNIEC eta PNCCA planetan jasotako neurriak eta Larrialdi Klimatikoaren Deklarazioaren bidez hartutako konpromisoak aplikatzea ahalbidetzen duena.

Iruñeak sarbide kontrolatuko eremu bat du (ZAC) hiriko alde zaharrean, eta Greenpeacetik uste dugu datorren udalak asmo handiagokoa izan behar duela eta Emisio Gutxiko Eremu bat sortu behar duela (EGE), ZACetik kanpo zirkulatzen duten ibilgailu-kopuru handiak eragiten duen kutsadura-arazo handiari erantzuteko, adibidez, Nafarroa hiribidetik jaisten diren 37.000 ibilgailuek.

Arestian aipatutako etorbideetan esku-hartze irmorik egin gabe, nekez bete ahal izango dira 1052/2022 Errege Dekretuaren II. kapituluko 3. artikuluan jasotako helburuak; izan ere, Emisio Gutxiko Zonak arautzen ditu 1052/2022 Errege Dekretuak. Hauek dira helburuak: airearen kalitatea hobetzea, klima-aldaketa arintzea, kutsadura akustikoaren helburuak betetzea sustatzea, garraiobide iraunkorragoetarako aldaketa bultzatzea eta garraiobideen erabileran eraginkortasun energetikoa bultzatzea.

Hori dela eta, aipatutako etorbideak Iruñean onetsiko den EGen sartzea berresten dugu, eta arestian aipatutako helburuak lortzeko uholde horiek nola aldatu beharko liratekeen azaltzen dugu.

Halaber, Belosoko aldapa izeneko tartean Udalak aurkeztutako proiektua baztertzen dugu, Nafarroa Behereko etorbidean eskatutakoarekin bat ez datorrelako. Aurkeztutako proiektuaren helburua ez da bertan dabiltzan ibilgailuen fluxua nabarmen murriztea.

1. ESKAERA. Egungo ZAC eta Bigarren Zabalgunea barne hartuko dituen ZBE bat onartzea, Nafarroa Behereko hiribideak, Oliveto Kondearen hiribidea eta Armadaren hiribidea barne. Hiribide horietan, aldaketa fisikoaz gain, garraio publikoa, oinezkoentzako eremuak eta mugikortasun iraunkorreko beste moduren batzuk ere nabarmen hobetuko dira.

2. ESKAERA. Udalak Belosoko aldapa izeneko tartean aurkeztutako jarduketa proiektua baztertzea, Nafarroa Behereko etorbidean eskatutakoarekin bat ez datorrelako. Proiektu berri bat aurkeztea, bertatik dabiltzan ibilgailuen fluxua nabarmen murrizteko.

3. ESKAERA. Belosoko aldapako galtzada erre bakarera murriztu behar dela uste dugu, Burlatarako bidean, bi erre (Burlata-Iruña), horietako bat garraio publikorako

bakarrik. Bi noranzkoko bidegorria, ibilgailu motordunentzat kendutako erreieren lekua hartzen duena.

1.2 Eskola bideak

4. ESKAERA. Hurrengo legegintzaldian Iruñeko ikastetxe guztietan eskola-bide seguruak ezartzea eskatzen dugu.

Energetikoki eraginkorra den udalerria eta %100 berriztagarria

2.1 Udaleko energia-trantsizioko plana eta energia publikoaren kontratazioa %100 berriztagarria

Udalerriko energia-trantsizioko planak oso tresna eraginkorrak dira udalerriko CO₂-emisioak murrizteko eta haien deskarbonizazioa bultzatzeko. Plan horiek zehaztu egin behar dute zer kuota horni daitekeen udalerrian dauden instalazio berriztagarriekin, eta zer zati beharko lukeen beste lurralde batzuetako elkartasunarekin estali. Horrez gain, Lurralde Antolamenduaren eta Hiri Plangintzaren aldaketa ere sartu beharko dute, herritarrek parte har dezaten urtebeteko epean, aurreko konpromisoa betetzeko beharrezkoak diren energia berriztagarriak instalatzeko espazioak prestatzeko, pertsonak eta biodibertsitatea errespetatuz. Udaleko energia-trantsizioko plan bat egitea edo aldatzea (halakorik badago), gehienez ere urtebeteko epean, udalerrian guztizko energia-eskaria gutxienez %50 murrizteko eta energia-eskariaren %100 iturri berriztagarriekin betetzeko 2040 baino lehen.

Iruñean ekintza-plan bat egiten hasi zen, eta 3. fasea, EKINTZA-PLANA EGITEA, 2021eko martxoan amaitu behar zen; hala ere, oraindik ere aktibo dago. Gainera, Proiektu estrategikoen, Mugikortasunaren eta Jasangarritasunaren ardura duen sailak ez du neurrietarako aurrekonturik. Politikariek konpromisoa hartu behar duten alderdietako bat da aurrekontu-partida esleitzea eta hartutako neurri guztiak gauzatzeko kronograma eguneratzea.

Horregatik, Greenpeacek hau eskatzen du:

5. ESKAERA. Iruñeko energia-plan bat garatzea eta onartzea, gutxienez epe hauek ezartzeko:

1. Eraikin publiko guztietan %100 berriztagarria den elektrizitatea kontratatzea
2. Autokontsumoa ezartzea udal-eraikinetan, eta bazterturik dauden pertsonentzako energia-komunitateak sortzea
3. Energia-eraginkortasunaren hobekuntza eraikin publikoetan

6. ESKAERA. Udalerriko elektrizitate-kontratu guztiak %100 berriztagarria izatera aldatzea.

7. ESKAERA. Herritarrei aldaketaren eta Udalak urtean kontsumitzen duen energia-kantitatearen berri ematea (eraikinen/erabileren arabera banakatuta).

2.2 Autokontsumoa udal-eraikinetan eta energia-komunitateak sortzea gizarte-bazterketako pertsonentzat

Gaur egun, udal-eraikin gehienek ez dute energia ekoizteko ahalmena aprobetxatzen

8. ESKAERA: eraikin publiko guztien autokontsumorako potentziala aztertzea eta autokontsumorako instalazio-plana egitea eskatzen da.

Gehienetan, eguzki energia fotovoltaikoa izango da irtenbiderik onena, baina adimena beste teknologia batzuetara irekita eduki behar da, eraikinaren, haren egoeraren eta ingurunearen arabera. Erabili beharreko beste teknologia batzuk eoliko txikia, geotermia eta abar dira.

9. ESKAERA: Energia sortzeko ahalmena baino gutxiago kontsumitzen duten eraikinetan, Udalak potentzial guztia aprobetxatu eta energia-komunitate baten sustatzaile izan beharko luke. Energia-komunitate horiek irizpide sozialak izan behar dituzte kontuan, genero-ikuspegia kontuan hartuta. Irizpide horiek mekanismo egokiak izan behar dituzte zaurgarritasun-egoeran dauden pertsonen sarbidea bermatzeko, hiri- eta landa-dimentsioa kontuan hartuta, bai eta beste ezaugarri batzuk ere, hala nola energia-efizientzia, irisgarritasuna, segurtasuna, bizigarritasuna, osasuna, gizarte- eta komunitate-kohesioaren sustapena.

10. ESKAERA. Energia-komunitateak sustatzea, honako hauen bidez: baliabideak ematea (udal-azalera eta -espazioak teknologia berriztagarriak instalatzeko, aretoak eta langileak eskaintzea), politika fiskalak, zabalkunde-politikak eta abar onartzea.

2.3 Energia-eraginkortasuna eraikin publikoetan

11. ESKAERA. Eraikin publiko guztien egoera aztertzea, energia-eraginkortasunari dagokionez.

12. ESKAERA. Eraikin publiko guztiak birgaitzeko plana idaztea, A edo B klasera arte energia-kalifikazioa handitzeko. Gainera, planteatutako birgaitzean ingurunearen hobekuntza kontuan hartu beharko da, bizi dugun klima-aldaketara egokitzeko, pertsonentzako hiri eta herri egokienak diseinatzuz eta iraganeko plangintza-akatsak zuzenduz.

13. ESKAERA. Energia-trantsizioko udal-planean epeak eta neurriak sartzea, publikoak ez diren etxebizitzak eta eraikinak zaharberritzea sustatzeko, pertsona ahulei lehentasuna emanez.

14. ESKAERA. Etxebizitza birgaitzeko eta hiri birsortzeko programak bultzatzea, bidezkoak eta irizpide sozialekin, genero-ikuspegia txertatuta, egoera ahulean dauden pertsonen sarbidea bermatzeko mekanismo egokiak kontuan hartuta, hiri-eta landa-dimentsioa kontuan hartuta, bai eta beste ezaugarri batzuk ere, hala nola, energia-eraginkortasuna, irisgarritasuna, segurtasuna, bizigarritasuna, osasuna, gizartearen eta komunitatearen kohesioa sustatzea, eta prozesu horiek etxebizitzaren eskuragarritasunean izan ditzaketen eraginak minimizatuz.